

УДК 398.344:391.98 (477.8-89 Бой)
DOI <https://doi.org/10.15407/nz2025.05.1140>

«ВБРАВСІ, ЯК КОРОВА НА ЮРІ»: ОБРЯДОВІ ПРАКТИКИ З ВІНКАМИ У БОЙКІВСЬКІЙ ТРАДИЦІЇ

Олена СЕРЕБРЯКОВА

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1039-2920>

кандидатка історичних наук,

старша наукова співробітниця,

Інститут народознавства НАН України,

відділ етнології сучасності,

проспект Свободи, 15, 79000, м. Львів, Україна,

e-mail: o-sereb@ukr.net

Olena SEREBRYAKOVA

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1039-2920>

Candidate of Historical Sciences (= Ph.D. in history),

Senior researcher of the department of Modern Ethnology
at the Ethnology Institute

of the National Academy of Sciences of Ukraine,
15, Svobody Avenue, 79000, Lviv, Ukraine,

e-mail: o-sereb@ukr.net

TO DRESS OUT LIKE A COW FOR ST. GEORGE'S DAY: RITUALS WITH WREATHS IN THE BOYKO'S TRADITION

Метою розвідки є висвітлення пласту звичаєво-обрядових і світоглядних явищ, пов'язаних із магичними обрядами господарського спрямування на теренах Бойківщини; введення в науковий обіг, систематизація і аналіз нових відомостей.

Об'єктом дослідження є традиційний світогляд і звичаєво-обрядова культура жителів Бойківщини, а *предметом* — архаїчний звичай прикрашання худоби вінками, який побутував у бойків у весняно-літній період свят. Встановлено обрядовий час, місця здійснення та склад учасників магичних обрядодій. Охарактеризовано локальні відмінності, повір'я, звичаєві настанови тощо. Звернуто увагу на асортимент рослин, з яких плели віночки, вірування у їхні магичні властивості, способи виготовлення та зберігання цих обрядових атрибутів. Наведено зразки контактної та вербальної магії, яка репрезентує детальні відомості про різні етапи звичаю. Виявлено побутування додаткових обрядодій задля покращення якості молока. Розкрито акціональний рівень, семантику, своєрідні вмотивування досліджуваного звичаю. Аналіз засвідчує, що розглянуте обрядове явище мало оберегове та продукує спрямування.

Джерельною основою статті є матеріали польових досліджень, краєзнавчі нариси, праці кінця XIX — початку XXI століття.

Методологія розвідки ґрунтується на загальнонаукових методологічних принципах та основних вимогах, які ставляться щодо праць історико-етнологічного спрямування.

Ключові слова: Бойківщина, магія, вінки, худоба, ладканки.

The aim of the article is to highlight the layer of customary and ritual, worldview phenomena associated with magic rites of household activities on the territory of Boyko's region. The information obtained during field research on the territory of Boykivshchyna region is introduced into scientific circulation, systematized and analyzed.

The *object* of the research is the conventional worldview and customary-ritual culture of the residents of Boykivshchyna region; the *subject* is the archaic custom of decorating live-stock with wreaths, which existed among the Boykos during the spring and summer holidays. The ceremonial time, place and the performers of magic actions (cow, bull, calf, ox, shepherds, hostess, host etc.) are set. The local differences, interpretations, beliefs, custom instructions are characterized. The choice of plants for weaving wreaths, beliefs in their magic properties, ways of making and keeping ritual attributes are also worth attention. Examples of contact and verbal magic are given which represent details about the different stages of the custom. The existence of additional rituals for improving the quality of milk have been found. The actional level, semantics and peculiar motivations of the studied magic custom are revealed. The analysis shows that the ritual phenomenon had a protective and productive functions.

The *basis* of the article are the materials of the field research, local history essays, works of the end of the nineteenth and the beginning of the twenty-first centuries.

The *methodology* of this research is based on general scientific methodological principles and the basic requirements that apply to the works of historical and ethnological direction.

Keywords: Boykivshchyna, magic, wreaths, live-stock, ritual shepherd songs.

Вступ. В українських календарних звичаях і обрядових практиках відображено давні вірування про те, що у певні періоди можна здійснити магичні дії та отримати бажаний результат. Позаяк старожили є живим носієм таких звичаєвих реалій, розповіді про них можна почути й тепер. Основою для дослідження фрагменту весняно-літньої обрядовості жителів Бойківщини стали етнографічні нотатки кінця XIX — першої половини XX ст. Ф. Колесси, І. Франка, М. Зубрицького, І. Близнака. У другій половині XX ст. — на початку XXI ст. їх доповнили польові матеріали Г. Дем'яна, Р. Кирчіва, Л. Худаш, Л. Горошко, З. Гудченко, Я. Самотіс, Г. Дронів, Н. Левкович та ін. [1—17].

Відомості про локальну специфіку досліджувано-го звичаю можна почерпнути також з публікацій та краєзнавчих нарисів М. Ільницького, Л. Василечко, П. Зборовського, Р. Щура, Г. Сокіл, В. Галайчука, І. Пахолок, Л. Главацької, Т. Гошціцької та ін. Ґрунтовним опертям статті стали праці Р. Кирчіва та В. Сокола [18—33].

Метою розвідки є висвітлення пласту звичаєво-обрядових і світоглядних явищ, пов'язаних із магичними обрядодіями господарського спрямування на теренах Бойківського етнографічного району; введення в науковий обіг, систематизація і аналіз нових відомостей. **Об'єктом** дослідження є традиційний світогляд і звичаєво-обрядова культура жителів Бойківщини, а **предметом** — архаїчний звичай прикрашання худоби вінками, який побутував у бойків у весняно-літній період свят. **Методологія** розвідки ґрунтується на загальнонаукових методологічних принципах та основних вимогах, які ставляться щодо праць історико-етнологічного спрямування.

Основна частина. На Бойківщині зберігся цікавий скотарський звичай, який є реліктом давніх русальних обрядів та пов'язаний з культом тварин, — прикрашання худоби вінками. Як слушно зазначив Р. Кирчів, він був складовою частиною магичних дій, спрямованих на охорону худоби, особливо молочної, від злих сил, забезпечення її здоров'я й доброду дою [30, с. 38].

З оповідей старожилів довідуємось також про естетичну складову звичаю: «*Годиться на Юрія при-брати корову вінком*», щоб була вона «файна», «парадна», аби «*корова йшла така, як пава*» (с. Голо-

вецько на Старосамбірщині)¹. Це відображено також у приповідці: «*Вбравсі, як корова на Юрі*». А, скажімо, у с. Мишанець в кінці XIX ст. худобу «замаювали» вінками «*на втіху*». Так само «май давно робили» й у с. Лозянський на Міжгірщині у «*перше весеннєє свято. Айно. Тото веселое — Юря*». Записи зі с. Пороги на Богородчанщині дозволяють розширити функційне призначення цього атрибуту: «... *вінця плели худобці, аби їй тоже було Юрі*»; «... *Ми так тому тішилиси, коли клали вінки миж роги, аби було все добре, аби все цви-ло*» [2, с. 46; 13, с. 107; 15, арк. 28, 36; 19, с. 27; 20, с. 63; 24, с. 174; 31, с. 324].

Традиційно їх плели з квітів та зілля, що ростуть на пасовищі, в період від св. Юрія до Троїцьких свят. Певні відмінності були й у асортименті рослин, які використовували для цього, зокрема відбирали такі, що мали продукуючу, оберегову, лікувальну семантику. Якщо на Юрія вінці виготовляли з перших весняних жовтих квітів («*лотоау*», «*лототню*», «*юріївок*», «*юринок*»), то на Трійцю («*Зелена неділя*», «*Русальна неділя*», «*Свята неділя*») послуговувались різними квітками (зозульками, ромашками, дзвіночками та ін.), зіллям («*(с)крижування*», «*свічарника*», «*цвічника*», «*дикого часнику*», «*сметанника*», «*шовкової трави*», «*худоб'ячої грушки*», «*копітника*», «*коровніка*»), гілками та листям дерев (бука, явора, липи, берези, осики, вільхи та ін.) [3, с. 120; 5, арк. 44, 46; 6, арк. 61, 64, 78, 86; 7, арк. 23; 9, арк. 44, 47; 10, арк. 3—4, 14, 25—26, 30, 38; 12, арк. 80; 13, с. 107; 15, арк. 10; 17, арк. 1; 19, с. 27; 20, с. 63; 22, с. 190; 23, с. 97; 24, с. 174; 25, с. 581; 30, с. 39; 31, с. 319; 32, с. 112; 34, с. 83; 35, с. 152; 36, арк. 2]. З-поміж рослин, які застосовували з продукуючою семантикою («*аби корови файно доїлися через літо*»), особливу функцію виконували косиці жовтого кольору. Наприклад, в одному з сіл Богородчанщини для посилення ефекту на Юрія корову випасали власне біля них задля підвищення жирності молока й продуктів з нього: «*І то дуже добре, каже коло цих косичок пасла — є сметана, молочко жирне. Називався лопатень. Така назва косички тої — лопатень*». За віруваннями, худоба повинна була гладшати, добре рости, наділяти великою кількістю молока з високою жирністю

¹ Тут і надалі подано дані згідно з адміністративним поділом України до 2020 року.

(«манною») тощо, якщо її нагодувати особливими злаками та зіллям («тучним зіллям», «худоб'ячою грушкою», «воронячим маслом», травою «сметаник», «шовковою травою»). Щоби корови «давали гарне, жовте масло», на бойківському Підгір'ї збирали зілля «юрник», яке росте в темних лісах, «і давали коровам з пашею» [1, с. 247; 6, арк. 83; 14, арк. 87; 28, с. 42; 31, с. 325].

Від свята Юрія розпочинався перший вигін худоби на пашу. Проте, неоднакова часова приуроченість досліджуваного звичаю пов'язана з кліматичними умовами різних висотних зон гірських місцевостей. Тому, в одних бойківських селах магічно-обрядові практики здійснювали лише на Юрія (Верхнє Сильовидне, Корчин, Крушельниця, Сопіт, Підгород-

ці, Урич на Сколівщині, прис. Ровінь с. Довге на Дрогобиччині, Лозянський на Міжгірщині, Пороги на Богородчанщині), в інших їх дублювали, наприклад, на Юрія і в Зелену неділю (Довге, Новий і Старий Кропивники, Уріж на Дрогобиччині), на Юрія і на Вознесіння (Козаківка на Долинщині) або ж прикрашали худобу вінками тільки на Трійцю (Головецьке, Орявчик на Сколівщині, Дністрик, Верхній Лужок на Старосамбірщині, Ластівка, Ільник, Дністрик-Дубовий, Явора, Турочки Нижні на Турківщині та ін.), в Задушну Суботу (Мшанець на Старосамбірщині) [2, с. 46; 8, арк. 58; 11, арк. 37; 12, арк. 68, 73, 80; 13, с. 107; 15, арк. 36, 43; 17, арк. 1; 23, с. 97; 24, с. 174; 28, с. 41; 31, с. 319, 322—323]².

Якщо вінці вили на Русальному тижні в суботу (подекуди починали з четверга), то, щоби вони не зів'яли, їх клали у потік, в холодну воду або тримали в затінку (сс. Гусний, Волосянка — Великоберезнянщина) [9, арк. 47, 48]. В аналогічний спосіб пастухи зберігали їх до полудня Зеленої (Святої) неділі і на Турківщині (прис. Штуківець с. Нижнє Висоцьке) [3, с. 121].

Худобу прибирали віночками вранці перед вигонем, на пасовищі або коли вже повертались додому. Переважно ними оздоблювали голови корів і телят. Проте у деяких місцевостях побутовав звичай замаювати биків та волів. Традиційно ці обрядові атрибути чіпляли на роги, а телятку, що не мало їх, на шию [3, с. 121; 7, арк. 3; 26, с. 86; 36, арк. 2].

Наприклад, у с. Орявчик, що на Сколівщині, у першій чверті ХХ ст. «... у неділю зрана закладають коровам вінці і виганяють на пашу, при тому має бути присутня газдиня». У прис. Штуківець с. Нижнє Висоцьке на Турківщині такі обрядодії з вінками виконували, повертаючись додому перед полуднем Зеленої неділі. За локальним різновидом зі с. Славське на Сколівщині, дорогою додому, корів виганяли на дорогу, заганяли їх у воду, «д'річці або потокови» і аж тоді прив'язували їм «тоти вінки». За спогадами старожила, «їм ни давали на пасовиську, щоби вни ни порвали. Щоб они нам були

Іл. 1, 2. Іван Федько зі сплестеним власноруч обрядовим вінком (с. Гусне Турківського р-ну). Фото О. Громик 2022 р.

² На Юрія сплітали коровам віночки й хорвати. Цікаво, що після свята їх кидали на дахи хат з обереговою метою, зокрема, щоби відьми не шкодили коровам. А польські пастухи ворожили з ними про свою долю на Зелені Святки, закидаючи їх на дахи стайні [37, с. 315, 317—318].

гарні, як уже будеме йти з ним в село, додому». Скажімо, на Дрогобиччині після того, як уквітчали худобу, її належало перехрестити та промовити: «А щасливов дорогов іди додому». «Вна вже йде парадно собі з вінцями додому» (прис. Ровінь с. Довге) [3, с. 121; 5, арк. 43, 46; 17, арк. 1].

Деякі уточнення щодо їхнього плетіння маємо з Великоберезнянщини: «Корові вінок від рогу до рогу, бикові давали букет серед рогів, для телят до віночка додавали квітів»; «Коровам в'ють вінці із скрижування-зілля, додають квітки. Додавають дикий часнок», «для корів із самого скрижування, для теличок до скрижування додавали квітів. Для биків вінки плели із бука або з самого скрижування» (сс. Сухий, Волосянка) [6, арк. 64; 9, арк. 47; 10, арк. 25—26, 38]. Свої особливості були й на Турківщині. У с. Ісаї для прикрашання корів послуговувались великими зеленими букетами. У Бітлі «для корови із цвічника і квітів, а для биків з бука і явора. Вінок цей має вигляд букета, в середину встромляється ключка дерев'яна, зверху і знизу обмотується листям із дерева іви, залишаються кінці, з допомогою яких вінок прив'язується корові до рогів». У Карпатському «для корів плели із цвічника, теличкам до цвічника додавали зозульки, для биків тільки з буку». Скажімо, у с. Верхнє Гусне вибір дерева для виготовлення віночків бикам пояснювали так: «Може тому, що бик, він не доїться. Може тому, що бук тверде дерево, щоби був сильний». Сєнс звичаю бойки пов'язують із контактною магією, зокрема намаганням перенести властивості дерева на тварину. За традицією, у Гусному й досі спітають вінці для корів з квітів, зв'язуючи їх корою з лози, як ще в давні часи це робили скотарі на Зелєні свята [7, арк. 23; 9, арк. 44; 10, арк. 3—4, 14; 38, с. 31]. Цікаво, що гуснянин Іван Пилипович Федько навчає молодь цим обрядовим діям дотепер (<https://www.facebook.com/share/p/16c8CWxNUd/>) (іл. 1, 2, 3). Досліджуваного звичаю дотримується й місцева жителька Галина Шпилько (<https://www.facebook.com/share/r/1BCcjsP9xX/>). На Старосамбірщині для вінка «непарну кількість гілок беруть, закручують лубом» (с. Головецько); «кожній корові на роги в'язали вінок з липи, чи з трепети, чи з ліски»; «майили худобу з липи і березини, би добре доїлася» (сс. Дністрик) [16, арк. 4; 24, с. 174]. А

Іл. 3. Корови у вінцях (с. Гусне Турківського р-ну). Фото О. Громик 2022 р.

на Дрогобиччині вінці вили з «яворини» (с. Уріж) [23, с. 97]. На Сколівщині пастухи, а часто і діти, вили вінки «із усяких квітів. З дзвіночків, із ромашок, із кукілю, із гарніку, щоб були гарні з них вінки. Квіти могли йти які-будь» (с. Славське), а також з «ромашок, зозулів отіх, що по млаці³ ростуть, жовті такі та рожеві. Ну, різні, різні, всякі квіти», вплітаючи в них листя бука [4; 5, арк. 46]. Про схожі обрядодії пригадав старожил з Богородчанщини: «... то вже були такі косиці, що по млаках ростут такі млаковаті, жовті. Діти рвали ті косиці, тай плели такий вінець, корові вже до рогів причеплют. Корова у вечір идет из цєм вінцем на голові. Коли я пастушив, то мині дівки плели вінець для корови» (с. Гута) [15, арк. 22]. Подібно й на Дрогобиччині «намикают тих ружних цвітків і тогди в'ють вінки для худоби... Дівчата в'ють і своїм коровам, і тим, що їх хлопці пасут...» (прис. Ровінь с. Довге); «Все ся гонило по травах. З лóтаю вило ся вінки і ся латкало... Вінки і хлопці вили, і дівчата. Каждый своїм вив» (с. Довге) [5, арк. 43, 44] (іл. 4, 5, 6).

Вінкоплетини та повернення прикрашеної худоби додому супроводжувалося обрядовими пастуши-ми піснями — «ладканками», в яких вихваляли корів, які йдучи з паші, несуть своїм господарям багатий удій. Окрім продукуючої семантики, вони мали й оберегову. Основними виконавцями були дівчата і жінки, проте «худобі ладкали» й пастухи чоловічої статі.

³ Млака — болото, драговина [39, с. 446—447].

Іл. 4. Прикрашання коров у с. Довге Дрогобицького р-ну на Зелені свята. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1ECLTCAyJy/>

Іл. 5. «Парадна» корова (с. Верхній Турів, Турківщина). Фото М. Маєцької 2025 р.

Іл. 6. «Замаєна» корівка (с. Верхнє Висоцьке, Турківщина). Фото І. Височанської 2025 р.

На давність цього звичаю, що зберігся у трансформованому вигляді, вказують ритм та зміст співанок, які нагадують весільні. До речі, маємо про це рідкісну згадку зі с. Головецько: «ладкали так, як молодій, так і коровам ладкали» [5, арк. 44; 11, арк. 37;

28, с. 41—42; 30, с. 39]⁴. Слід зазначити, що частіше звеличували саме їх, а зрідка й биків та волів. Колись вони побутували у деяких селах Великоберезнящини (сс. Сухий, Тихий, Гусний, Люта, Верховина Бистра, Волосянка), Турківщини (сс. Бітля, Либохора, Карпатське, Матків, Верхнє Гусне, Ільник, Ластівка, прис. Штуківець с. Нижнє Висоцьке), Воловеччини (с. Розтока), Долинщини (с. Козаківка), Рожнятівщини (сс. Ясень, Рівня), Сколівщини (сс. Головецько, Славське, Підгородці, Козьова, Орявчик, Либохора), Дрогобиччини (сс. Довге, Новий Кривиник) та ін. Про це довідуємось із польових нотаток І. Близнака, Г. Дем'яна, Р. Кирчіва, Л. Худаш, В. Сокола, М. Глушка, Л. Горошко, С. Боян, Р. Щура. Оскільки самі пісні старожили добре не пам'ятають, то, на жаль, значна частина з них втрачена, особливо «ладканки» бикам [4; 5, арк. 42, 43, 44—45, 46—54, 55, 56; 6, арк. 10, 17, 29, 61, 64, 68, 78; 7, арк. 47, 49; 8, арк. 15, 58; 9, арк. 44; 10, арк. 5, 20, 27, 30—31, 38—39, 43, 64, 77; 11, арк. 37; 17, арк. 1; 18, с. 97; 22, с. 191; 23, с. 96; 28, с. 41, 42; 29, с. 100; 30, с. 105; 31, с. 319, 322—323, 324, 325—326; 32, с. 103—114; 33, с. 14; 41, с. 119, 120].

Подано рідкісні фрагменти записів Р. Кирчіва (1982 р.), Л. Горошко (2004 р.) зі с. Головецько(о) на Сколівщині:

⁴ Ладкати — співати весільних обрядових пісень [40, с. 121].

Тука, Ласійку, тука (2)
 Вези, Ласійку, бук,
 Буком бдеми сьвітити (2),
 Ласійкови вінок вити.

Тука, Ласійко, тука, (2)
 Зів'ю ти віночок з бука.
 З бука зелененького, (2)
 Бо ти газди молодого...

[11, арк. 37; 31, с. 324]⁵.

Зауважимо, що колись в Карпатах побутовали також й «ладканки» до овець. Одну з них пощастило занотувати на цьому терені В. Соколу у 1980 р.:

Звеселіло подвір'я, (2)
 Прийшло зелене Іря.
 Вівчарі, й уставайте (2)
 Та хліб у торби крайте.
 Та хліб у торби крайте, (2)
 Трембіти забирайте.
 Звеселіли вершечки, (2)
 Будут пасти овечки... (с. Ялинкувате)

[28, с. 43]⁶.

Детальнішу інформацію маємо зі с. Славське. Її зафіксував у цьому ж році Г. Дем'ян: «Тогди починають ладкати, як вівці виганяли із села у поле, в полонини пасти, до кошарів... Жінки латкали, а чоловіки собі в пищавки грали... То можуть і дівчата, й хлопці. Хто як хоче собі. Може й група бути, як хто собі бажає». Ось уривок доволі розлогої «ладканки»:

Вівці виганяют у тоти долини.
 У тоти долини, густі полонини
 Вівці заганяют до своїх кошарів.
 В ниділю ранійко й ідут їх дойти.
 Ідут їх дойти, ягнята пойти... [5, арк. 59]⁷.

Про квітчання худоби, зокрема й баранів, йдеться у пастушій пісні, поданої М. Федунь:

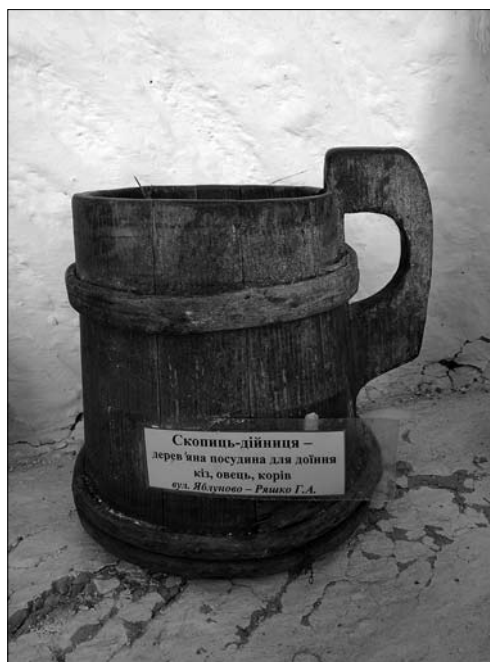
Радість! Радість пастушки!
 Мусимо тепер сховати наші гарні віночки,
 Щоби ним завтра завітчати Лису,
 Красу і Бочасту, Круторогу і Перісту,
 І волики, і бички, коровиці, телички.
 І баранців завітчаймо, гарну пісню заспіваймо...
 [42, с. 191—192].

Із деяких текстів «ладканок» до худоби можна також дізнатися про часове приурочення досліджу-

⁵ Повний текст див.: [29, с. 100].

⁶ Повний текст див.: [29, с. 97].

⁷ Повний текст див.: [5, арк. 59—65].

Іл. 7. Скопиць-дійниця, смт Воловець (Районний історико-краєзнавчий музей смт Воловець). Фото авторки 2025 р.

Іл. 8. Гелета дерев'яна, с. Гукливий (Районний історико-краєзнавчий музей смт Воловець). Фото авторки 2025 р.

ваного звичаю, пошук відповідного зілля для вінків, бажану стать приплоду, клички корів, місця випасу, звичай обдаровування тощо [3, с. 122; 4; 5, арк. 46—54; 6, арк. 68; 7, арк. 47; 10, арк. 27, 30—31; 11, арк. 37; 23, с. 96; 28, с. 38—43; 29, с. 98—99; 31, с. 323; 32, с. 103—104, 110, 112; 33, с. 14; 41, с. 120].

Іл. 9. Посуда для збирання молока, смт Воловець (Районний історико-краєзнавчий музей смт Воловець). Фото авторки 2025 р.

У традиційних магічних співанках простежується апотропейний та продукуючий характер, адже виконавці звичаю бажали, щоби худоба «з Богойком пасла», «Би з Богойком ходила», «Би вна здорова била», «здорова жила», «здорова ходила», «здорова пасла», «принесла молока много», «дїгничку молька», «скопець⁸ молока», «цебер⁹ каші¹⁰, молька», «два збанки сметанки», «два відра сметани», «два лящики¹¹ масла... сира», «дві гелетки¹² сира, жентиці», «дві дїйнички жентички¹³», «би родила телички» і т. д. [3, с. 121—122; 4; 5, арк. 44, 45; 6, арк. 68; 9, арк. 44; 10, арк. 5; 11, арк. 37; 17, арк. 1; 18, с. 97; 22, с. 191; 28, с. 41, 42; 29, с. 98—99; 30, с. 39, 42; 31, с. 319, 322; 32, с. 108, 109, 110, 111, 112, 113; 41, с. 119] (іл. 7, 8, 9).

Про це, наприклад, мовиться у «ладканці» зі с. Довге, що на Дрогобиччині:

Мене мама будила (2)
І так мене просила,

⁸ Скопець — дїйниця [43, с. 225].

⁹ Цебер — велика дерев'яна посудина, яку використовують для різних господарських потреб [43, с. 351].

¹⁰ Каша — свіжонадоєне молоко від корови (з шумом, піною) [5, арк. 42, 43, 54].

¹¹ Лящик — давня назва одиниці міри, ваги. Тепер деякі виконавці заміняють словом «ящик» [31, с. 327].

¹² Гелета — невелика дерев'яна бочка [40, с. 121].

¹³ Жентичка — сироватка [44, с. 548].

Вби я збирав цвіточки (2)
Худоби на віночки.
«І бисте вінки вили, (2)
Худобу намайили.
Як буде веселенька, (2)
Та й буде здоровенька».
Хлопчики та й дівочки, (2)
Сходіться до купочки.
Будемо ся радити, (2)
Бо треба вінки вити.
Бо мама дала нитки, (2)
Ой тото ни на збитки.
Тепер рядом сідаймо, (2)
Йдни другим помагаймо.
Повна Красечка, повна, (2)
На ні шовкова вовна.
Зелену траву пасе, (2)
Повно молока несе.
А два збанки сметанки (2)
Пастушкам на сніданки.
А йден збаночок сира, (2)
Би здоровенька била.
Ой ходіт ви й, худобочко, додому, (2)
Ни зробили ви шкодочки нікому.
Тато бде вінки брати, (2)
А нам гроші давати [5, арк. 44—45].

Повний варіант «ладканки» до корови пошастило занотувати Р. Кирчіву в с. Верхнє Гусне на Турківщині:

Повна, Ласинька, повна,
Шовкова на ній вовна.
Шовкову траву пасла,
Цебрик молока несла.
А дві дїйниці жентиці,
Скотарям на м'ясниці.
А два лящики масла,
Бо ся добре напасла.
А два збанки сметанки,
Скотарям на сніданки.
Стародавна газдиня (2)
Нись мандрики давала.
Вна за вінки платила, (2)
Аби мня не судили.
Бо я їх тяжко вила, (2)
На зіленько ходила (2)
Моя Ласинька чоботарянька¹⁴
Все спередоньку ходить, (2)
Всю чередоньку водить.
Ой перед, перед передоньку,
Прищибай¹⁵ чередоньку.

¹⁴ Чоботарянька — корова з білими ногами [29, с. 99].

¹⁵ Прищибати — припасати [29, с. 99].

Не треба прищипати,
Час додому гнати
[29, с. 98—99; 30, с. 39].

Ще один різновид, занотований Г. Дем'яном, маємо зі Сколівщини:

Ой сита Ласька, сита
Вна ся напасла жита.
Ой повна Ласька, повна
Шовкова на ній вовна.
Шовкову траву пасе,
Вна молочка принесла.
Ой два збанки сметанки
Дві дійниці жентички.
Два збаночки сметанки
Скотарям на сніданки.
Наш Красуня, наша,
Принесла гарнець масла,
А дві скіпці молока,
Бо там гола толока.
Ми Красуню намастили,
Ми ї віночок звили.
Тука Ласійцьо, тука,
Зів'ю му вінок з бука,
Наша газдинонька пишна,
За ворітонька вийшла,
У ключі подзвонила,
Череду поличила.
Уся череда, уся,
Лише скотаря нима,
Пишов скотар по зілля,
Бо ннись Свята Неділя [26, с. 86].

Інші варіанти зафіксував В. Сокіл у сс. Либохора, що на Сколівщині та Турківщині:

Сита ма' Ласька, сита, (2)
Бо ся напасла жита.
Ой жита ярийкого, (2)
Принесе молька много.
А два збанки сметанки (2)
Скотарім на сніданки
Дві гелеточки сира, (2)
Вби-сь здорова ходила.
А два ящики масла,
Та й два ящики масла,
Вби-сь здоровийка пасла.
Наша газдинька пишна (2)
За воротийка вийшла.
У ключі подзвонила, (2)
Всю череду зличила.
Уся череда, уся, (2)
Лише скотаря нема.
Пишов скотар на зілля, (2)
Бо ннись Свята неділя [32, с. 110].

Таке настало берло, (2)
Вбы ся личечко дело.
Від вінця — до корінця, (2)
Треба Ласици вінця.
Вінчика зеленого (2)
З личечка рум'яного.
Яла череда, яла, (2)
Бо я її прибрала.
З вінцями зеленими, (2)
З личками рум'яними.
Моя Ласийка-чоботарийка
Все в передойку ходит.
Все в передойку ходит,
Всю чередойку водит.
Череда песулиста, (2)
Чилядка рум'яниста.
— Вийди, газдинько, на воротийка,
У ключики подзвени.
У ключики подзвени,
Череду си поличи.
— Вся моя чередойка, (2)
Лиш нема скотарика.
Пишов скотар на зілля, (2)
Бо ннись Свята неділя.
Пишов, зілію рвучи, (2)
Коровам вінки в'ючи [32, с. 103—104].

Приклад народних уявлень про «юріївський» вінок як продуцент занотовано у с. Підгородці на Сколівщині та прис. Ровінь с. Довге на Дрогобиччині:

... Квітка з корінця
Тобі, Любінка, сплела вінця.
До ріг прищипляю
І здоров'я тобі бажаю.
І багато дай молочка
За того вінця... [22, с. 191].

Ой святий Юрій, ой святий Юрій
сказав нам ізробити,
Ой святий Юрій, ой святий Юрій,
вби віночки йизвити.
Вби віночки йизвити (2),
худобицю намайити...
Файна Ласечка, файна (2) кашечки
нам принесла...
Наша Красечка, наша (2) зебер каші
принесла [5, арк. 43].

Таку ж чарівну силу мав і віночок, який сплели на Зелени свята (с. Волосянка на Великоберезнянщині, с. Либохора на Сколівщині):

Розкололася верба
Від кінця до корінця,

Треба було, треба
На Лисаньку вінця.
Вінця, вінця зеленого,
Щоби несла молока много...

... Я ї віночок звилла,
Я ї віночок звилла,
На роги положила.
На роги положила, (2)
Молока надойшла.
Молока надойшла, (2)
Й у бетон проїдила.
Й у бетон проїдил
Та й масла сколотила...

[10, арк. 27; 32, с. 114].

На добрий надій молока сподівалися жителі Тур-
ківщини, ладкаючи:

Розкололася іва
Від кінця до кінця,
Треба Красі вінця.
Повна Ласійка, повна,
Шовкова на ній вовна,
Шовкову траву пасе,
Чебрик молока несе.
Чи чебрик, чи не чебрик,
А все ж принесе (с. Бітля)

[9, арк. 44; 10, арк. 5].

Наша худоба красна (2)
Шовкову траву пасла.
Бердом¹⁶, корова, бердом, (2)
Несе молока цебром.
Як не цебриком,
То хоть скіпчиком,
А все вна їго несе (с. Ластівка) [32, с. 112]¹⁷.

Розлогіший варіант зафіксовано на Дрогобиччи-
ні М. Глушком:

На Святу неділеньку (2)
Зауля закувала.
Зауля закувала, (2)
Пастушки позбуджала.
«Вставайте, пастушечки: (2)
Час додомоньку гнати.
Час додомоньку гнати, (2)
Віночки припиляти».

Бердом, худоба, бердом, (2)
Несе молока цебром.
Як не цебриком, то хоть скіпчиком,
А все вона єго несе.
Як не цебриком, то хоть скіпчиком,
А все вона єго несе (2).
Вийди, газдине, з дзвінку, (2)
Чи вся худоба в вінку.
Як нема на єдної, (2)
Познимай у каждой (с. Новий Кропивник)
[5, арк. 56]¹⁸.

Зі с. Тихий маємо рідкісний запис примовки, яку
виголошували під час зривання зілля коровам для
збільшення молока: «Не бануй, землице, Же-м тя
оголила, Я на тя, землице, Хліба положила». При
цьому на землю клали хліб [6, арк. 69]¹⁹.

А у прис. Штуківець с. Нижнє Висоцьке під час
плетіння вінка співали:

Войся віночку гладко,
Як червоне япко.
Від кінця до корінця,
Наші Кресе треба вінця [3, с. 121].

Подібний варіант зафіксовано й у прис. Ровінь
с. Довге на Дрогобиччині, який побутував ще «за
Австрії, за Польщі»:

Вийся, віночку, гладко (2)
Як червоненьке япко.
Та й вийся, увивайся, (2)
На корову придайся.
Пасла Красечка, пасла, (2)
Цебер каші принесла.
Тихо Красечка пасла, (2)
Щоби каші принесла.
Ой ми вінки ввивали, (2)
Щобисьмо Красю вбрали [5, арк. 42].

Пасла коровиця, пасла, (2)
Відерко каші принесла.
Вийся, віночку, гладко, (2)
Ой вийся й увивайся,
Ой вийся й увивайся,
На Красечку придайся.
Пасла Красечка, пасла, (2)
Відерко каші несла.

¹⁶ Бердо — кам'яниста земля, твердий ґрунт; яма між
брилами каміння в річці [39, с. 49]; скалиста гора [40,
с. 120].

¹⁷ Подібну ладканку у 1977 р. на Дрогобиччині занотував
Р. Кирчів: «Бердом, красуня, бердом, несе молока це-
бром...» (с. Новий Кропивник) [8, арк. 15].

¹⁸ Схожий, але значно коротший варіант, записав тут
В. Сокіл [5, арк. 55; 33, с. 14].

¹⁹ Відшукавши на Юрія траву «млечка», перед тим, як її
зірвати, серби закопували під коріння булочку з дрібкою
солі, примовляючи: «Я тобі даю хліб і сіль, а ти мені
дай молоко і сир» [45, с. 605].

Красна Красечка, красна (2)
Відерко каші несла [5, арк. 43, 54].

У с. Козаківка на Долинщині, звиваючи віночки з «чічок», на полі ладкали, просячи допомоги у Бога та Божої Матері:

Помагай нам, Богочку,
В щєсливу годиночку.
До нас, Богочку, до нас,
Бо типирь у нас гаразд.
Та й ти, Божая Мати,
Ходи нам помагати,
Віночки вівивати... [32, с. 105—106].

Цікавий варіант обрядової пісні, яку «сypівали і як доходили до вбори», поталанило зафіксувати у с. Головецьке на Сколівщині Г. Дем'янові. «Тоти латканки співала й одна дівчина. Як випадало. Як три або штири, то ліпше. Або дві... Господиня ни сypівала. Вона стрічала, а ми сypівали». Поза- як вона дуже довга, подамо лише її початок:

Ой ти, Настасько, жени корови,
Жени корови та й дорогов'ю. (2)
Ой ти прибери
Та й їм віночки. (2)
Вби їм стояли
Гарно квіточки (2) ... ²⁰.

Етнографічні фіксації минулого століття з Турківщини свідчать, що подекуди так чинили й господині, коли скотарі приганяли додому завітчаніх корів (с. Верхнє Гусине, прис. Штуківець с. Нижнє Висоцьке) [3, с. 121—122; 7, арк. 15—15 зв.]. Наприклад, у с. Підгородці на Сколівщині, промовляли:

Красна Любінка, красна,
Шерсть на ній масна,
Зелененьку травичку пасе
І цебрик молока несе.
І два відра сметани
Діточкам на обіданнє.
Й штири грудки сира,
Щоби-с здорова ходила.
Ще й дві масниці масла,
Щоб ти здоровенька пасла... [22, с. 190—191].

Після повернення худоби додому, її зустрічали на воротах господар або господиня, знімали вінки, розвішували їх у стайні²¹, розривали та давали з'їсти ху-

добі («аби їй нічо не шкодило, би сі не їмало нічо, ні чірівницї, би молоко не відбирали, від очий») чи розкидали по коровах, приказуючи: «Земля родит цвіточки, а ви родьте телички!» (с. Сопіт на Сколівщині, с. Довге на Дрогобиччині, с. Витвиця на Долинщині) [5, арк. 46; 12, арк. 80; 22, с. 190; 28, с. 42; 31, с. 325; 36, арк. 2].

Відтак за те, що пастухи випасали корову і прикрашали її вінками, їх обдаровували «мандриком»-подарунком (їстівними продуктами чи грішми), наприклад, паленкою, сиром, яйцями (с. Розтока — Воловеччина). Хлопцям зі с. Ластівки (Турківщина) давали «щось ліпше з'їсти». На Дрогобиччині пастухів винагороджували грішми (сс. Майдан, Довге), а у с. Новий Кропивник вони пригощалися на пасовищі горілкою та плесканкою²². На Турківщині «скотарі виносять хліб, сир, горівку і там приймаються» (с. Івашківці), а у прис. Штуківець с. Нижнє Висоцьке брали з собою такий «мандрик» — білий хліб або булка, масло, сир, яйця, горілка та ще замовляли собі музику. Очевидці оповідали, що «бавились так, аж земля гуділа». За записом з Долинщини, хлопець-пастух одержував копійчину, а у випадку, якщо пастушила дівчина, то «інколи взамін за випас худоби обіцяли подарувати нове платтячко» (с. Витвиця) [3, с. 121; 5, арк. 44, 45—46; 7, арк. 3, 47; 8, арк. 5—6, 12, 26; 28, с. 43; 36, арк. 2].

Принагідно зазначимо, що подекуди на Богородчанщині з обереговою метою зранку на свято Юрія вінки плели з калюжниць або брали гілку черемхи, що мала три розгалуження, обплітали її «лототнем» та вішали (прибивали) на стайню, хату (сс. Манява, Яблунька, Кривець) [15, арк. 66, 75, 99].

Звичай прикрашати худобу вінками відомий також іншим слов'янським народам [46, с. 462—464].

Висновки. Отже, у весняно-літній обрядовості бойків існують звичаєво-обрядові явища зі сфери скотарської магії, пов'язані з випасом, годуванням, захистом і доінням корів, виготовленням молочних продуктів. Магічно-обрядові практики цього періоду засвідчують вірування у продукуючі, оберегові та цілющі властивості «юріївського» та «троїцького» зілля та злаків, зокрема жовтого кольору; апотропейну та продукуючу семантику архаїчного звичаю

²⁰ Повний текст див.: [5, арк. 46—54].

²¹ На Рожнятівщині їх тримали на горищі чи в коморі, використовуючи згодом при лікуванні вимені корови, грудей породіллі [20, с. 63—64].

²² Плесканка — грудка (сиру, масла та ін.) [43, с. 80].

прикрашання корів вінками, застосування на різних його етапах контактної та вербальної магії. Плетіння віночків та вбирання ними худоби супроводжувались певними усталеними традицією обрядодіями. Незалежно від функційного призначення «всі корови йшли вбрані додому», «гордо махаючи головами». Локальні особливості виявляються у часовій приуроченості досліджуваного звичаю, асортименті магичних рослин для вінкоплетин, статі худоби, що їй належало одягти цей святковий атрибут, тощо.

1. Людові вірування на Підгір'ю (систематичний показчик тем з деякими доповненнями). *Етнографічний збірник*. Під ред. Д-ра Івана Франка. Львів, 1898. Т. V. С. 244—261.
2. Зубрицький М. Народний календар, народні звичаї і повірки, прив'язані до днів в тижні і до рокових свят (зап. у Мшанці, Староміського повіту і по сусідніх селах). *Матеріали до українсько-руської етнології*. Львів, 1900. Т. III. С. 33—60.
3. Близняк І. Зелено-святочний звичай у бойківській місцевині — Штуківце. *Літопис Бойківщини*. Самбір, 1937. Ч. 9. С. 120—122.
4. *Архівні наукові фонди рукописів та фонозаписів Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т. Рильського Національної академії наук України* (далі — АНФРФ ІМФЕ НАНУ). Ф. 14-3/1097. Оп. 4. Од. зб. 67. Арк. 1—68.
5. *Архів Інституту народознавства НАН України* (далі — *Архів ІН НАНУ*). Ф. 1. Оп. 2. Од. зб. 299. Арк. 1—83.
6. *Архів ІН НАНУ*. Ф. 1. Оп. 2. Од. зб. 215. Арк. 1—98.
7. *Архів ІН НАНУ*. Ф. 1. Оп. 2. Од. зб. 228. Арк. 1—53.
8. *Архів ІН НАНУ*. Ф. 1. Оп. 2. Од. зб. 240. Арк. 1—65.
9. *Архів ІН НАНУ*. Ф. 1. Оп. 2. Од. зб. 224 а. Арк. 42—52.
10. *Архів ІН НАНУ*. Ф. 1. Оп. 2. Од. зб. 224 б. Арк. 1—79.
11. *Архів ІН НАНУ*. Ф. 1. Оп. 2. Од. зб. 521. Арк. 1—46.
12. *Архів ІН НАНУ*. Ф. 1. Оп. 2. Од. зб. 533. Арк. 1—183.
13. *Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів*. Т. 6. *Календарна обрядовість*. Голов. ред. Г. Скрипник. НАН України; ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. Київ, 2016. 400 с.
14. *Архів ІН НАНУ*. Ф. 1. Оп. 2. Од. зб. 725. Арк. 1—157.
15. *Архів ІН НАНУ*. Ф. 1. Оп. 2. Од. зб. 654. Арк. 1—132.
16. *Архів ЛНУ ім. Івана Франка*. Ф. 119. Оп. 17. Спр. 208-Е. Арк. 1—8.
17. *АНФРФ ІМФЕ НАНУ*. Ф. 28-3. Од. зб. 292. Арк. 1—11.
18. Ільницький М. *Гори мої, гори, мальовані верхи. Записи народних пісень із с. Ільника на Львівщині*. Жовтень. 1983. № 6. С. 96—107.
19. Василечко Л. *Шуткова неділя. Народні звичаї, обряди та повір'я*. Брошнів: Таля, 1994. 58 с.
20. Василечко Л. *Шуткова неділя. Народні звичаї, обряди та повір'я*. Львів: Тиса, 2012. 186 с.
21. Зборовський П. Ладкання на Турківщині. *Бойки*. Гол. ред. Сікора Любомир. Дрогобич: Бойківщина, 1998.
22. Щур Р. *Підгородці: сторінки історії*. Львів: Літопис, 2000. 244 с.
23. Сокіл Г. *Українські обхідні календарно-обрядові пісні: структура, функції, семантика*. Львів: Афіша, 2004. 268 с.
24. Галайчук В. Традиційні календарні звичаї та обряди Старосамбірщини. *Записки НТШ*. Львів, 2010. Т. CCLIX: Праці секції етнографії та фольклористики. С. 138—178.
25. Пахолук І. «Май» («клевання») — головний атрибут Зелених свят (карпатська традиція). *Фортеця: збірник заповідника «Тустань»*. Львів: Колір ПРО, 2012. Кн. 2. С. 574—582.
26. Главацька Л. Весняні скотарські звичаї та обряди бойків кінця XIX — середини XX ст. *Календарна обрядовість у життєдіяльності етносу. Збірка наукових праць: Матеріали міжнародної наукової конференції «Одеські етнографічні читання»*. Одеса, 2011. С. 81—89.
27. Гошціцька Т. Вірування, пов'язані з деревами у весняно-літній обрядовості українців Карпат. *Народознавчі зошити*. 2019. № 2 (146). С. 328—345.
28. Кирчів Р.Ф. Релікти юрївської обрядовості в Українських Карпатах. *Народна творчість та етнографія*. 1985. № 2. С. 38—43.
29. Кирчів Р.Ф. Отзвуки архаїчної обрядності в весняній поезії українців Карпат. *Советская этнография*. 1988. № 2. С. 94—102.
30. Кирчів Р. Усна народна творчість бойків. *Із фольклорних регіонів України. Нариси й статті*. Львів, 2002. С. 34—114.
31. Кирчів Р. З фольклорної архаїки на Бойківщині. *Із фольклорних регіонів України. Нариси й статті*. Львів, 2002. С. 318—328.
32. *Бойківські народні пісні*. Записи та впорядкування Василя Сокола. Львів, 2021. Т. 2. С. 103—114.
33. «Зелені гори, не тужить за нами». Народні пісні з Довгого та околиць у записах Василя Сокола. Львів, 2019. 376 с.
34. Богатырев П.Г. Магические действия, обряды и верования Закарпатья. *Народная культура славян*. Москва: ОГИ, 2007. С. 21—130.
35. Гром Г. *Нагуєвичі*. Дрогобич: Відродження, 2002. 288 с.: іл.

36. Науковий етнографічний архів Факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Ф. 1. Оп. 6. Спр. 106. Арк. 1—2.
 37. Виноградова Л.Н., Толстая С.М. Венок. *Славянские древности: этнолингвистический словарь: в 5 т.* Под ред. Н.И. Толстого. Москва: Международные отношения, 1995. Т. 1. А—Г. С. 314—318.
 38. Село на семи пагорбах. *Історія села Ісаї Турківського району.* Упор. Федій М.Є. Львів: Край, 2010. 99 с.
 39. Онишкевич М.Й. Словник бойківських говірок: у 2 ч. Київ: Наукова думка, 1984. Ч. 1: А—Н. 495 с.
 40. Вагилевич І. Бойки, русько-слов'янський люд у Галичині. Передмова та переклад з польської Р. Кирчіва. *Жовтень.* 1978. № 12. С. 117—129.
 41. Боян С. *Весняно-літня календарна обрядовість бойків (кінець XIX ст. — 1930-ті роки):* дис. канд. іст. наук: 07.00.05 — етнологія. Івано-Франківськ, 2010. 255 с.
 42. Федунь М. Звичаї галицьких українців на сторінках мемуаристики першої половини XX ст. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова.* Серія № 6. Історичні науки: Зб. наук. пр. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2008. Вип. 6. С. 191—192.
 43. Онишкевич М.Й. Словник бойківських говірок: у 2 ч. Київ: Наукова думка, 1984. Ч. 2: О—Я. 515 с.
 44. *Українські народні пісні. Календарно-обрядова лірика.* Ред. І.М. Сінокіп. Київ: Державне видавництво художньої літератури, 1963. 572 с.
 45. Виноградова Л.Н., Толстая С.М. Кормление ритуальное. *Славянские древности: этнолингвистический словарь: в 5 т.* Под ред. Н.И. Толстого. Москва: Международные отношения, 1999. Т. 2. Д—К (Крошки). С. 601—606.
 46. Агапкина Т.А. *Мифопоэтические основы славянского народного календаря. Весенне-летний цикл.* Москва: Индрик, 2002. 816 с.
- REFERENCES
- Franko, I. (Ed.). (1898). Folk beliefs in Pidhiria (systematic index of topics with some additions). *Etnohrafichnyi zbirnyk* (Vol. V, pp. 76—98). Lviv [in Ukrainian].
- Zubryts'kyj, M. (1900). Folk calendar, folk customs and beliefs related to the days of the week and annual holidays (recorded in Mshanets of Staromiskiy county and neighboring villages). *Materialy do ukrains'koi etnol'ogii* (Vol. III, pp. 33—60). Lviv [in Ukrainian].
- Blyznak, I. (1937). Greenery-celebrational custom in the Boyko's area — Shtukivets. *Litopys Bojkivschyny*, 9, 120—122 [in Ukrainian].
- Archival scientific collections of manuscripts and audio recordings of M.T. Rylsky Institute of Art Studies, Folklore and Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (hereinafter — ASCMA IASFE NASU).* F. 14-3/1097. In. 4. Od. save 67. Arc. 1—68 [in Ukrainian].
- Archive of the Institute of Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine (hereinafter — Archive of the IE NASU).* F. 1. In. 2. Od. save 299. Arc. 1—83 [in Ukrainian].
- Archive of the IE NASU.* F. 1. In. 2. Od. save 215. Arc. 1—98 [in Ukrainian].
- Archive of the IE NASU.* F. 1. In. 2. Od. save 228. Arc. 1—53 [in Ukrainian].
- Archive of the IE NASU.* F. 1. In. 2. Od. save 240. Arc. 1—65 [in Ukrainian].
- Archive of the IE NASU.* F. 1. In. 2. Od. save 224 a. Arc. 42—52 [in Ukrainian].
- Archive of the IE NASU.* F. 1. In. 2. Od. save 224 b. Arc. 1—79 [in Ukrainian].
- Archive of the IE NASU.* F. 1. In. 2. Od. save 521. Arc. 1—46 [in Ukrainian].
- Archive of the IE NASU.* F. 1. In. 2. Od. save 533. Arc. 1—183 [in Ukrainian].
- Skrypnyk, H. (Ed.). (2016). *Ethnographic image of modern Ukraine. A corpus of expeditionary folklore and ethnographic materials. Calendar rituals* (Vol. 6). NAS of Ukraine; M. Rylskyi IASFE. Kyiv [in Ukrainian].
- Archive of the IE NASU.* F. 1. In. 2. Od. save 725. Arc. 1—157 [in Ukrainian].
- Archive of the IE NASU.* F. 1. In. 2. Od. save 654. Arc. 1—132 [in Ukrainian].
- Archive of the Ivan Franko National University of Lviv.* F. 119. In. 17. Od. save 209-E. Arc. 1—8 [in Ukrainian].
- ASCMA IASFE NASU. F. 28—3. Od. save 292. Arc. 1—11 [in Ukrainian].
- Il'nyts'kyj, M. (1983). *My mountains, mountains, painted peaks. Recordings of folk songs from the village of Ilynky in the Lviv region.* *Zhovten'*, 6, 96—107 [in Ukrainian].
- Vasylechko, L. (1994). *Palm Sunday. Folk customs, rituals and beliefs.* Broshniv: Talia [in Ukrainian].
- Vasylechko, L. (2012). *Palm Sunday. Folk customs, rituals and beliefs.* Lviv: Tysa [in Ukrainian].
- Zborovs'kyj, P., & Sikora, L. (Ed.). (1998). Ritual shepherd songs in Turka region. *Bojky. Drohobych* [in Ukrainian].
- Schur, R. (2000). *Pidgorodtsi: pages of history.* Lviv [in Ukrainian].
- Sokil, H. (2004). *Ukrainian circumambulation calendar-ritual songs: structure, functions, semantics.* Lviv [in Ukrainian].
- Halajchuk, V. (2010). Traditional calendar customs and rites of the Starosambir region. *Notes of the Shevchenko Scientific Society. Works of the ethnography and folklore section. Proceedings of the section of ethnography and folkloristics* (Vol. CCLIX, pp. 138—178) [in Ukrainian].
- Pakholok, I. (2012). «May» («kletsannia») — the key attribute of the Green Holidays (Carpathian tradition). *Fortress — the collection of the «Tustan» reserve* (Book 2, pp. 574—582). Lviv [in Ukrainian].
- Hlavats'ka, L. (2011). Spring cattle-breeding customs and rituals of habitants from Boykivshchyna of the late 19 th — middle 20 th centuries. *Calendar ritualism in the life of the ethnic group: Collection of scientific works. Materials of*

- the international scientific conference «Odessa Ethnographic Readings» (Pp. 81—89). Odesa [in Ukrainian].
- Hoschits'ka, T. (2019). The beliefs associated with trees in the spring-summer ritualism of Ukrainians from Carpathian region. *Ethnology notebooks*, 2 (146), 328—345 [in Ukrainian].
- Kyrchiv, R.F. (1985). Relics of St. George's rituals in the Ukrainian Carpathians. *Narodna tvorčist' ta etnografija*, 2, 38—43 [in Ukrainian].
- Kyrchiv, R.F. (1988). Echoes of archaic rituals in the spring poetry of the Ukrainians of the Carpathians. *Sovets'kaja etnografija*, 2, 94—102 [in Ukrainian].
- Kyrchiv, R. (2002). Oral folklore of the Boykos. *From the folklore regions of Ukraine. Essays and articles* (Pp. 34—114). Lviv [in Ukrainian].
- Kyrchiv, R. (2002). From folklore archaic in the Boykivshchyna region. *From the folklore regions of Ukraine. Essays and articles* (Pp. 318—328). Lviv [in Ukrainian].
- Sokil, V. (2021). *Boyko's folk songs* (Vol. 2, pp. 103—114). Lviv [in Ukrainian].
- Sokil, V. (2019). «Green mountains, don't long for us». Folk songs from the village of Dovhe and the surrounding area recorded by Vasyl Sokol. Lviv [in Ukrainian].
- Bohatyrev, P.G. (2007). *Magical actions, rituals and beliefs of Transcarpathia* (Pp. 21—130). Moskva [in Russian].
- Hrom, H. (2002). *Naguyevychi*. Drohobych: Vidrodzhenia [in Ukrainian].
- Scientific Ethnographic Archive of the Faculty of History, Political Science and International Relations of the Vasyl Stefanyk Cis-Carpathian National University. F. 1. In. 2. Od. save 106 [in Ukrainian].
- Vinogradova, L.N, Tolstaja, S.M., & Tolstoj, N.I. (Ed.). (1995). *Wreath. Slavic antiquities: an ethnolinguistic dictionary*: in 5 vol. (Vol. 1, pp. 314—318). Moskva: Mezhdunarodnyje otnoshenija [in Russian].
- Fediaj M.Ye. (2010). *The village on seven hills. History of the village of Isai, Turka district*. Lviv: Kraj [in Ukrainian].
- Onyshkevych, M.J. (1984). *Dictionary of Boyko's dialects*: in 2 parts. (Part 1). Kyiv [in Ukrainian].
- Vahylevych, I. (1978). Boykos, a Russian-Slavic people in Galicia. *Zhovten'*, 12, 117—129 [in Ukrainian].
- Boian, S. (2010). *Spring-summer calendar rituals of the Boykos (late 19th century — 1930 s)* (Candidat dissertation: 07.00.05 — ethnology). Ivano-Frankivs'k [in Ukrainian].
- Fedun', M. (2008). Customs of Galician Ukrainians in the pages of memoirs of the first half of the 20th century. *Scientific journal of the National Polytechnic University named after M.P. Dragomanov. Historical Sciences: Collection of scientific works*, 6 (Issue 6) [in Ukrainian].
- Onyshkevych, M.J. (1984). *Dictionary of Boyko's dialects*: in 2 parts (Part 2). Kyiv [in Ukrainian].
- Sinokip, I.M. (Ed.). (1963). *Ukrainian folk songs. Calendar and ritual lyrics*. Kyiv [in Ukrainian].
- Vinogradova, L.N, Tolstaja, S.M., & Tolstoj, N.I. (Ed.). (1999). Ritual feeding. *Slavic antiquities: an ethnolinguistic dictionary*: in 5 vol. (Vol. 2, pp. 601—606). Moskva: Mezhdunarodnyje otnoshenija [in Russian].
- Ahapkina, T.A. (2002). *Mythopoetic foundations of the Slavic folk calendar. Spring-summer cycle*. Moskva: Indrik [in Russian].